

БЕЛОРУССИЯНЫҢ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ

Беларусь Республикасы — Шығыс Еуропадағы мемлекет. Жері көлемі — 207,6 мың км².

Халқы — 10 млн. 203 мың адам (1997). Астанасы — Минск (1,6 млн.). Ірі қалалары Брест, Витебск, Гомель. Әкімшілік басқарылуы тұрғысынан жағынан 6 облысқа бөлінеді. Мемлекеттік тілдері — беларусь тілі және орыс тілі.

Ақшасы — беларусь рублі.

Мемлекет басшысы — президент

Жоғарғы заң шығарушы органы — екі палаталы парламент (Ұлттық жиналыс). Ол төменгі (өкілдер кеңесі) және жоғарғы (Республика Кеңесі) палаталарынан тұрады.

1990 жылы Беларусь Жоғарғы Кеңесі елдің тәуелсіздігін жариялады. 1991 жығы сегізінші желтоқсандағы Беловеж келісімінен кейін Кеңес Одағы таратылып, Беларусь толық тәуелсіздік алды. Беларусь Қазақстан тәуелсіздігін 1991 жылы таныды. Екі ел арасында экономикалық, кедендік және мәдени келісімдер жасалынып, достық қарым-қатынас орнаған.

Энергетика және пайдалы қазбалар өндіру:

Беларусьта химия өнеркәсібі, автомобиль және трактор жасау, қорғаныс өнеркәсіп кешендері, электр бұйымдарын шығару, ет-сүт, ауыл шаруашылығы, т.б. өндіріс салалары дамыған. Республикада калий, тұз, көмір, мұнай, темір, фосфорит кен орындары бар.

Белорусия Республикасының мемлекеттік бюджет құрамына жеке облыстар мен Минск қаласының бюджеті кіреді.

Қаржыны басқаратын және қаржы саясатын жүргізетін орталықтандырылған орган - Беларусия Республикасының Қаржы Министрлігі болып табылады. Ол өз қызметін Беларусия Республикасының Үкіметі бекіткен жарғысы арқылы жүргізіледі. Қаржы жүйесінің маңызды бөлігі мемлекеттік бюджет болып табылады.

-
- Мемлекеттік бюджет- мемлекеттік реттеудің ажырамас бөлігі, мұнда қоғамның экономикалық өмірінің маңызды элементтері салынған. Беларусия Республикасының бюджетін жоғарғы және төменгі бюджеттерге бөлуге болады.

-
- Жоғарғы бюджет- Республикалық бюджет немесе әкімшілік-территориялық бюджетпен төменгі әкімшілік – территориялық бюджеттер арасындағы қатынас.

-
- Төменгі бюджет- төменгі әкімшілік –территориялық бюджеттен жоғарғы әкімшілік –территориялық бюджетпен қатынасы, немесе төменгі әкімшілік- территориялық бюджетпен республикалық бюджет арасындағы қатынас.
-

Бюджет экономикалық категория
ретінде келесі қызметтерді
орындайды:

Бөлу

Ынталандыру
шы

Реттеу

Бақылау.

Белорусия Республикасының бюджет кодексіне сәйкес бюджет кірістерінің сыныптамасы

Салықтық түсімдер

Мемлекеттік – әлеуметтік сақтандыру
төлемдері

Салықтық емес түсімдер

Қайтарымсыз төлемдер.

Сыртқы экономикалық байланыстар

Географиялық орнының ерешеліктеріне байланысты Беларусь Республикасының сыртқы экономикалық байланыстарында Еуропа елдері мен Ресей басты орын алады. Әсіресе соңғы жылдары Ресеймен одақ құруы және кедендік бөгеттердің жойылуы екі ел арасындағы байланыстарды нығайта түсті. Беларусь Ресейден жасанды каучук, мұнай мен газ, көмір элект энергиясын және қара металлургия өнімдерін, өсімдік майын сатып алады. Беларусь экспортында Германия мен Польшаның да үлесі жоғары. Беларусь шетке машина жасау және химия өнеркәсібінің өнімдерін, көлік құрал-жабдықтарын, жеңіл және тамақ өнеркәсіптері өнімдерін сатады.

2011 жылғы сыртқы саудадағы экспорт үлесі 33 млрд, ал импорт үлесі 39,2 млрд АҚШ долларын құрады. Елде 1,5 мыңға жуық бірлескен, 500-дей шетел кәсіпорындары жұмыс істейді. Бұл істе әсіресе Польша, Германия, Италия және АҚШ фирмалары белсенділік танытқан. Беларусь экономикасында дүниежүзінің 66 елінің инвестициялары тартылған, қаржы көлемі жөнінен АҚШ мен Германия жетекші орында. 2014 жылғы Қазақстан мен Беларусь арасындағы тауар айналымы 760 млн АҚШ долларына жетті.

Беларусия Республикасының бюджеті 1991 жылға дейін КСРО бюджетінің бір бөлігі болды. Республика тәуелсіздігін алғанға дейін 1991 жылға бірінші жеке бюджет құрылғандықтан ол одақтық бюджеттермен қарым-қатынастарды қарастырған (табысқа салық 22% , сатуға салық 30%).

1992 жылдан бастап Беларусь Республикасының бюджет жүйесінің негізгі өзгерістерге ұшыра бастады.

Беларусь Республикасының мемлекеттік бюджет кірістеріне келесілер жатады.

- Қосылған құн салығы
- Акциз
- Табыс салығы
- Кеден баж және алымдары
- ТЖМК қаржыландыруға бағытталған төтенше салықтар

Бұдан басқа өзге мемлекеттермен жасалған келісімдер және салықтық емес төлемдер және басқалар.

